

SXEDIO.34C

5/18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1908: Ο ΣΕΦΚΕΤ ΜΠΕΗΣ ΕΚΛΕΓΕΤΑΙ ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΤΖΕΜΑΛ ΕΦΕΝΔΗΣ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

Σύμφωνα με το Νόμο η ανάδειξη των Δημάρχων, μετά τις δημοτικές εκλογές του **1908**, έπρεπε να γίνει πριν από την **1η** Απριλίου **1908**.

Στη Λεμεσό είχε ήδη εκλεγεί ο Χριστόδουλος Σώζος ενώ στις άλλες πόλεις και κωμοπόλεις, εκτός από τη Λευκωσία, τα πράγματα ήταν πολύ εύκολα. Αναδείχθηκαν στην Αμμόχωστο ο Λούης Ε. Λοΐζου, στη Λάρνακα ο δικηγόρος Ν. Θεμιστολέους, στην Πάφο ο Ν. Νικολαΐδης, στην Κερύνεια ο Χ. Φιερός, στη Λάπηθο ο Κ. Ν. Χ" Παρασκευάς, στον Καραβά ο Χριστ. Χ" Λάμπρος και στη Μόρφου ο Κ. Γεωργιάδης.

Στη Λευκωσία όμως τα πράγματα ήταν πολύ δύσκολα και η εκλογή δημάρχου δεν κατέστη δυνατό να γίνει από την πρώτη συνεδρία των δημοτικών συμβούλων.

Οι δυο παρατάξεις, Κυρηνειακοί και Κιτιακοί, είχαν εκλέξει από τρεις δημοτικούς συμβούλους και οι οθωμανοί πέντε και όπως οι ομάδες των χριστιανών δεν υποχωρούσαν δεν υπήρχε περίπτωση να εκλεγεί χριστιανός δήμαρχος.

Στην πρώτη συνεδρία μάλιστα δεν παρέστησαν όλοι οι χριστιανοί δημοτικοί σύμβουλοι. Παρόλον τούτο όμως οι τούρκοι ψήφισαν το δικό τους δήμαρχο που ήταν ο Σεφκέτ βέης.

Ο Διοικητής όμως της Λευκωσίας δεν δέχθηκε την εκλογή και κάλεσε μια δεύτερη σύσκεψη.

Όμως μέχρι να πάνε στη δεύτερη σύσκεψη οι έξι δημοτικοί σύμβουλοι καταβλήθηκε προσπάθεια από το δικαστή Θ. Χ. Μιτζή να μεσολαβήσει και η μεσολάβηση του δεν κατόρθωσε να γεφυρώσει τις διαφορές μια και οι δυο παρατάξεις επέμεναν στις θέσεις τους.

Ο δικαστής πρότεινε μάλιστα ως λύση της διαφοράς την εκλογή του γεραιότερου των δημοτικών συμβούλων που ήταν ο γηραιός Πασχάλης

Κωνσταντινίδης, αλλά ήταν Κυρηνειακός.

Η μεσολάβηση ουσιαστικά απέτυχε από την αρχή.

Η εφημερίδα των Κυρηνειακών "Φωνή της Κύπρου" έγραφε στις **22/4** Απριλίου **1908**:

"Είναι αληθές ότι εν τω ζητήματι του Δημαρχείου υπήρξαν ευγενείς και ειλικρινείς φωναί υπέρ ομονοίας και δή μεγαλοφωνότερα πασών η του εντίμου παρέδρου δικαστού κ. Θ. Χ. Μιτζή, όστις προσκάλεσας και τους εξ Ελληνας δημοτικούς συμβούλους εν τη οικία του και την νύκτα της παραμονής παρεκάλεσεν αυτοίς χάριν υφίστων εθνικών συμφερόντων να ομονοήσωσιν, υπέδειξε δε λύσιν ομολογουμένως άριστην την εκλογήν ως Δημάρχου του γηραιότερου και σεβαστοτέρου μεταξύ των **6**, του κ. Πασχάλη Κωνσταντινίδου.

Με την πρόταση αυτή ο κ. Χρ. Γ. Μιχαηλίδης (Κιτιιακός δημοτικός σύμβουλος) ευχαρίστησε στον κ. Μιτζή και ενεκωμίασε το ορθόν και δίκαιον της προτάσεως και ευτύχημα εθεώρησε διά την πρωτεύουσαν την εκλογήν του κ. Πασχάλη.

Μετά τούτον ο αξ. ιατρός κ. Α. Θεοδότου είπεν ότι η πρότασις του κ. Μιτζή είναι κατ' αρχήν αποκρουστέα και ότι επ' αυτής σοβαρά θα γίνη σκέψις, αλλ' ότι εφρόντισε ότι αδύνατο και να λυθή το ζήτημα διά κλήρου".

(Μεταγλώττιση)

Είναι αλήθεια ότι στο ζήτημα του Δημαρχείου υπήρξαν ευγενείς και ειλικρινείς ψωνές υπέρ ομόνοιας και κυρίως πιο μεγάλη φωνή από όλες ο οποίος αφού προσκάλεσε και τους έξι Ελληνες δημοτικούς συμβούλους στην οικία του και τη νύκτα της παραμονής τους παρακάλεσε όπως για χάρη υφίστων εθνικών συμφερόντων να ομονοήσουν, υπέδειξε δε λύση, ομολογουμένως άριστη, την εκλογή ως δημάρχου του πιο γηραιού και πιο σεβαστού μεταξύ των **6**, του κ. Πασχάλη Κωνσταντινίδη.

Με την πρόταση αυτή ο κ.Χρ. Γ. Μιχαηλίδης

(Κιτσιακός δημοτικός σύμβουλος) ευχαρίστηκε στον κ. Μιτζή και εγκωμίασε το ορθό και δίκαιο της πρότασης και εθεώρησε ευτύχημα για την πρωτεύουσα την εκλογή του κ. Πασχάλη.

Μετά από αυτό ο αξ. ιατρός κ. Α. Θεοδότου είπεν ότι η πρόταση του κ. Μιτζή απορρίπτεται κατ' αρχήν και σ' αυτήν θα γίνει σοβαρή σκέψη αλλά ότι φρόντισε ότι είναι αδύνατο να λυθεί το ζήτημα με κλήρο".

Παρασκηνιακές πληροφορίες για τη σύσκεψη με τον δικαστή Μιτζή έδινε και η κιτσιακή εφημερίδα "Κυπριακός Φύλαξ" στις 22 Μαρτίου που τόνιζε ότι:

"Οι αντικιτσιακοί επέμειναν ανένδοτοι όπως ως δήμαρχος εκλεγεί εξ αυτών και ονομαστί ο κ. Χρ. Μιχαηλίδης επί οιοδήποτε κινδύνω. Ο Δημοτ. σύμβουλος πρότεινε την διά κλήρου εκλογήν δημάρχου, ην απέκρουσαν οι αντίθετοι διαρρήδη και περί την διά κλήρου λύσιν περιστράφη κυρίως η συζήτησις. Κατεδείχθη ούτω ότι οι αντίθετοι αποκρούοντες πάσαν διαλλακτικήν λύσιν έθετον το ζήτημα ή δήμαρχος αντικιτσιακός ή μωαμεθανός, εναπέκειτο δε εις την εθνικήν μερίδα (κιτσιακή) να τελέση αυτοθυσίαν αναδεικνύουσα αντίθετον, αλλ' έλληνα Δήμαχον και την αυτοθυσίαν ταύτην αξιούμεν ότι ώφειλε να παράσχη αύτη.

(Μεταγλώττιση)

"Οι αντικιτσιακοί επέμειναν ανένδοτοι όπως εκλεγεί δήμαρχος από αυτούς και ονομαστικά ο κ. Χρ. Μιχαηλίδης έναντι οποιουδήποτε κινδύνου. Ο δημοτικός σύμβουλος πρότεινε την εκλογή δημάρχου με κλήρο, την οποία απέκρουσαν οι αντίθετοι (δηλαδή οι κυρηνειακοί) και η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από τη λύση του προβλήματος με κλήρο. Καταδείχθηκε έτσι ότι οι αντίθετοι αποκρούοντας κάθε διαλλακτική λύση έθεταν το ζήτημα ή δήμαρχος αντικιτσιακός ή μωαμεθανός, εναπόκειτο δε στην εθνική μερίδα (Κιτσιακή) να κάμει θυσία και να

επιλέξει τον αντίθετο, αλλά έλληνα δήμαρχο και τη
θυσία αυτή αξιούμε ότι έπρεπε να την κάμει".

Οι κιτλιακοί δημοτικοί συμβουλοι συγκάλεσαν
σύσκεψη για να ενημερώσουν τους ψηφοφόρους τους, οι
οποίοι, σύμφωνα με την ίδια εφημερίδα, αποφάσιαν
ομόφωνα, ύστερα από μυστική ψηφοφορία, όπως μη
δώσουν το αξίωμα του δημάρχου στους κυρηνειακούς,
αφού απέρριψαν όλες τις διαλλακτικές, όπως
χαρακτήριζαν, τις προτάσεις τους.

Στο μεταξύ όμως στην πόλη συνέβαιναν θλιβερά
πράγματα και άρχισαν να οργιάζουν οι ροπαλοφόροι
και οι καυγάδες μεταξύ των δύο παρατάξεων.

Σχετικά ο "Κυπριακός Φύλαξ" έγγραφε:

"Αλλά μετά τα εκλογικά αποτελέσματα
παρητηρήθη η εμφάνιση ταραξιών ροπαλοφόρων καθ'
ομάδας τας νύκτας περιφερομένων ανά τας στενωπούς
της πόλεως και ορμητήριοι εχόντων διάφορα κέντρα
αντικιτλιακά, μίμησις της εν Λεμησώ από τινος
χρόνου υφισταμένης μαφίας. Ανανδροι συνήθως οι
τοιούτοι και παντελώς χυδαίοι παρηνώχλουν γέροντας
και παίδας και γυναίκας εντίμους ηπειλήσαν
ανανδρότατα και πολίτας απαξιούντας και να πτύωσιν
εις αυτούς. Προς ενθάρρυνσιν των τοιούτων στοιχείων
και των αφελεστέρων διεδίδοντο σπερμολογίαι ότι
την αύριον ή μεθαύριον εγκαθιδρύεται εις την
Αρχιεπισκοπήν ο Αγ. Κυρηνείας ως Αρχιεπίσκοπος, νυν
μεν καταφθάνει στρατός, αύριον δε στόλος κραταιός
και άλλαι παραπλήσιαι μωρίαι διεδίδοντο
τηλεγραφικώς και ταχυδρομικώς εις τας επαρχίας, ίνα
προκληθή ανά την νήσον εξέγερσις και ταραχή. Αι
επίμονοι διαδόσεις και αι θρασεΐαι προκλήσεις
διηρέθησαν την ηρεμούσαν εθνικήν μερίδα ήτις
απεφάσισε ν' αντεπεξέλθη κατά των προκλήσεων αν η
αστυνομ. δύναμις εφωράτο ανεπαρκής, περιέστη δε εις
ψυχικήν ταραχήν, μη επιτρέπουσαν πλέον ψυχραιμίαν
και γαλήνην πνευματικήν".

(Μεταγλώττιση)

Αλλά μετά τα εκλογικά αποτελέσματα παρατηρήθηκε η εμφάνιση ταραξιών ροπαλοφόρων κατά ομάδες τις νύκτες που περιφέρονταν στους στενούς δρόμους της πόλης και είχαν ως ορμητήριο διάφορα αντικιτλιακά κέντρα, σε μίμηση της υφιστάμενης από κάποιο χρόνο μαφίας στη Λεμεσό. Άνανδροι συνήθως οι τέτοιοι και παντελώς χυδαίοι παρενοχλούσαν γέροντες και παιδιά και έντιμες γυναίκες άναδρα και πολίτες που απαξιούσαν ακόμη και να τους πτύσουν. Προς ενθάρρυνση των στοιχείων αυτών διαδίδονταν σπερμολογίες ότι αύριο ή μεθαύριο εγκαθιδρύεται στην Αρχιεπισκοπή ο Α. Κυρηναίος ως Αρχιεπίσκοπος και διεδίδονταν τηλεγραφικώς και ταχυδρομικώς άλλες παραπλήσιες μωρίες στις επαρχίες, ώστε να προκληθεί στη νήσο εξέγερση και ταραχή. Οι επίμονες διαδόσεις και οι θρασείες προκλήσεις διαίρεσαν την εθνική μερίδα που παρέμενε ήρεμη και η οποία αποφάσισε να αντεπεξέλθει εναντίον των προκλήσεων, αν η αστυνομική δύναμη αποδεικνυόταν ανεπαρκής και περιέλθει δε σε ψυχική ταραχή που δεν επέτρεπε πλέον ψυχραιμία και πνευματική γαλήνη".

Λίγες ώρες πριν από τη δεύτερη συνεδρία των δημοτικών συμβούλων και με τις θέσεις των δύο παρατάξεων ξεκαθαρισμένες ότι δεν θα έδινε η μια στην άλλη ψήφο για την εκλογή του Δημάρχου της Λευκωσίας ο δικαστής Θ. Χ. Μιτζής έκαμε μια ύστατη προσπάθεια για να επιτύχει γεφύρωση της διαφοράς επαναλαμβάνοντας την πρόταση του για εκλογή του πιο ηλικιωμένου υποψηφίου αλλά η προσπάθεια του απέβη και πάλιν άκαρπη "των μεν μη δεχομένων την γενομένην διά κλήρου πρότασιν και αξιούντων λόγω της πλειονοψηφίας των και λόγω της προσωπικότητος του κ. Πασχάλη να προτιμηθή ούτος και ούτε ευρέθημεν, προ του οδυνηρού αποτελέσματος, όπερ δεν ίσχυσε ν' αποσοβήση ούτε το εθνικόν καθήκον, αι ευθύνας και αι υποχρεώσεις μας".

Οι υποψήφιοι των δυο παρατάξεων κατευθύνθησαν γύρω στις δέκα το πρωί ο καθένας στα

στέκια τους πριν από την τελική αναμέτρηση. Οι κιτιακοί κατευθύνθηκαν στη Λέσχη Αθήναιον που βρισκόταν κοντά στο Δημαρχείο και οι Κυρηνειακοί στο γραφείο της εφημερίδας "Φωνή της Κύπρου", που βρισκόταν κάτω από το Δημαρχείο.

Η εκλογή είχε ορισθεί στις **11.30** το πρωί και ο κόσμος άρχισε να συρρέει στην περιοχή. Τα πνεύματα ήταν οξυμμένα, αλλά οι πιο ψύχραιμοι ζητούσαν λύση του προβλήματος της εκλογής Δημάρχου με κλήρο και το αξίωναν με φωνές και συνθήματα αλλά κανένας δεν άκουε της εκκλήσεις τους ομόνοια και συνδυαλλαγή.

Η πρόταση για εκλογή με κλήρο επαναλήφθηκε και απερρίφθη από τις δυο παρατάξεις που διαμήνυσαν τις αποφάσεις τους δημόσια με κήρυκα και "διελαλήθη ανά την αγοράν η πρότασις και επεδοκιμάσθη παρά πολλών εξ αμφοτέρων των μερίδων κραυγαί δε αντήχησαν συχνά "κλήρον, κλήρον" από του συνηθροισμένου προ του δημαρχείου πλήθους, αλλ' οι αδιάλλακτοι αντίθετοι (κυρηνειακοί) και μετά την εν σώματι άφιξιν των Μωαμεθανών συμβούλων και προ της ψυχικής αγωνίας του πλήθους παρέμειναν ασυγκίνητοι..."

Η συνδρία των **11** δημοτικών συμβούλων της Λευκωσίας πραγματοποιήθηκε αλλά και οι δύο παρατάξεις των χριστιανών παρέμεναν σταθεροί στις θέσεις τους και ο διοικητής Λευκωσίας συγκάλεσε μια τρίτη σύσκεψη και προειδοποίησε ότι όσοι δεν θα παρίσταντο θα κηρύσσονταν έκπτωτοι του αξιώματος του Δημοτικού Συμβούλου.

Ομως δεν υπήρχε περίπτωση να γεφυρωθούν οι διαφορές και έτσι στη σύσκεψη δήμαρχος εκλέγηκε ο Σεφκέτ Μπέης και αντιδήμαρχος ο Τζεμάλ εφένδης.

Εγγραφε σχετικά η "Φωνή της Κύπρου" χωρίς σχόλια στις **5/18** Απριλίου **1908**:

"Εις την τρίτην πρόσκλησιν του κ. διοικητού περί εκλογής Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου Λευκωσίας προήλθον πάντα τα νεοκλεγέντα μέλη χριστιανικά και μουσουλμανικά κατά το παρελθόν Σάββατον. Αλλ' επειδή ουδεμία είχεν επέλθει συνεννόησις μεταξύ των χριστιανών εκάστη μερίς των

οποίων εψήφισε τον ίδιο αυτής υποψήφιον (η μια κ. Π. Κωνστατινίδην και η ετέρα τον κ. Ν. Δέρβην), εξελέγη και αύθις οριστικώς διά της ψήφου των μουσουλμανικών μελών Πρόεδρος μεν ο Σεφκέτ βέης και αντιπρόεδρος δε Τζεμάλ εφ".

Ο ποιητής Ι. Περδίος σε ένα ποίημά του με τίτλο "ντροπή μας" που κυκλοφόρησε σέ έκτακτο παράρτημα του "Κυπριακού Φύλακα" λίγο μετά την εκλογή του τούρκου δημάρχου για τη Λευκωσία έγγραφε ότι "ο τούρκος πήρε την τιμή κι εμείς την Ατιμιά".

Ανέφερε ο Περδίος:

Ντροπή μας να ντροπιιάσουμε
και λάβαρον κι εληιά,
Εμείς που την Ελλάδα μας
ζητούμε νύχτα μέρα...
Και ν'άλληλοτρωγώμεθα
με λύσσα σαν σκυλιά,
Για να μας πάρη την τιμή
μια τουρκική παντιέρα,
Ντροπή μας να προδώσωμε
και λάβαρα κι εληιά,
Τώρα που των προγόνων μας
τα μνήματα θ'ανοίξουν
Και να το πουν στους κλέφταις μας
του Μάρτη τα πουλιά,
Κι κλέφταις όλους μας μ'οργή
"Προδότας" να κηρύξουν,
Ντροπή μας να λασπώσωμε
και λάβαρα κι εληιά,
Μες των αγρίων μας λαθών
τη μαύρη τρικυμία,
Και ν'ακουσθή στην Κύπρον μας
μια πένθιμη λαλιά,
"Τούρκος επήρε την τιμή
κι εμείς ... την Ατιμιά".